

causæ et deliberatione sumè salubriter constituta, intemperata permancant, et omnibus in posterum excusationibus aditus, qui jam nulli apud nos potest poterit, abstrahatur. Data 9 tertio Idus Februarias, Arcadio et Bautone consulibus.

APPENDIX.

Ex pervetusto codice Corbeiensi.

Et quia quotiens de religione agitur, episcopos convenit judicare; si quando inter duas ecclesias fuerit orta contentio, usque ad synodum vel ante metropolim causa ecclesiastica deducatur. Nihil liceat ante principem ulla ratione suspendi: sed quod agitur inter episcopos, episcoporum sententia terminetur. Si quando evenerit, ut in ecclesia inveniat simplex successor episcopus, ita ut ea, quæ ab anteriori episcopo conquesta sunt vel conlata, per teporem simplicitatis auferantur, et perlat ecclesia per simplicitatem pontificis, quod inquiserat per prudentiam decessoris; cum inter ecclesiam et ecclesiam hujusmodi fuerit orta contentio, quandoque prudentior successerit, suggerendi illi aditus non negetur: quia, juxta statuta canonum, ecclesia ecclesie præjudicium nullo tempore facit; nec potest claritas dividi, quæ et unita est, et toto orbe diffusa.

Idem capitulum interpolatum, quale exstat tum in ms. 424 Germanensi cap. 21, tum in Colbertino 1868, Siricio ascriptum.

Si quando inter duas ecclesias fuerit orta contentio, usque ad synodum vel ante metropolim causa ecclesiastica dedicatur. Nullo liceat ante principem ulla ratione suspendi: sed quod agitur inter episcopos, episcoporum sententia terminetur. Ut veneratio sacerdotibus debetur innoxii, ita et poena moderata in iniquis atque dejectis. Quemadmodum enim Deo servientes et divini sacerdotii integritate lucentes non solum vitam suam propriam præstant ornamentum, sed etiam subjectæ plebi atque obedienti exemplum; ita ii, quorum indigniora sunt sob integritatis professione peccata, si exclusi degradatique ab episcopis comprobentur, nullatenus ab aliis episcopis recipiantur. Si quando sic evenerit, ut in ecclesia inveniat simplex successor epi-

A scopus: ita ut in ea, quæ ab anteriore episcopo ecclesie conquesta sunt vel conlata, per teporem simplicitatis auferantur, et perlat ecclesia per simplicitatem pontificis, quod acquisierat per prudentiam decessoris; cum inter ecclesiam et ecclesiam hujusmodi fuerit orta contentio, quandoque prudentior successerit, suggerendi illi aditus non negetur: quia, juxta statuta canonum, ecclesia ecclesie præjudicium nullo tempore facit; nec potest claritas dividi, quæ unita est, et toto orbe diffusa.

Idem paucis ac summatim expressum prout in alia vetusta canonum collectione citatur.

IN EPISTOLA SIRICII PAPÆ.

Si per simplicem episcopum res ecclesie amissæ fuerint, successori ejus suggerendi aditus non negetur, et, juxta sententiam canonum, ecclesie præjudicium nullo tempore fiat: quia una est in toto orbe diffusa.

EPISTOLA II.

VALENTINIANI IMPERATORIS AD PINIANUM,

Qua Siricii Romani antistitis electionem approbat.

(Hæc epistola jam a nobis allata est in *Monum. Vett. ad Arianorum doctrinam pertinencia*, sup. col. 593.)

EPISTOLA III.

MAXIMI IMPERATORIS AD SIRICIIUM PAPAM.

Maximus catholicæ fidei curam pollicetur. Spondet et Agricii, quem Siricius ad presbyterii gradum indebite provectum scripserat, causam in synodo examinandam esse. Suum denuo profietur pro catholica fide studium, ac mittit gesta quibus recens prodita sunt Manichæorum seu Priscillianistarum scelera.

(Hæc epistola quoque collocata est a nobis in *Monum. Vett. ad Arian.*, supra col. 589.)

EPISTOLA IV.

SIRICII PAPÆ AD ANYSIUM THESSALONICENSEM EPISCOPUM.

Ut nullus in Illyrico episcopum sine Anysii consensu ardeat.

Dilectissimo fratri ANYSIO SIRICII.

Etiam dudum, frater charissime, per Candidianum

synarii testamentò Germanensi bibliothecæ non ita priorem relicta est.

4 E variis epistolis, quæ olim in concilio Romano sub Bonifacio II recitæ, tandem Luca Holstenii opera publicatæ sunt, una est. Ad hæc alteramve, quam Siricius ante scripserat, seu ad utramque respiciunt tum Innocentius I, epist. 1, ubi Siricium et Anastasium Anyσιο tantum detulisse memorat, ut ei omnia, quæ in illis partibus gererentur, traderent cognoscenda, tum etiam Leo epist. 3, n. 2. Anastasio Illyrici ecclesias vice sua committens ad beatæ recordationis Siricii exemplum, qui, inquit, sanctæ memoriæ Anyσιο prædecessori tuo bene de apostolica sede tunc merito, et rebus post sequentibus approbato certa tum primùm ratione commisit, etc. Quamvis autem tempus quo scripta sit, definire certo nequeamus, prope tamen constat prius eam fuisse missam, quam de Bonosi causa quidquam Romæ auditum esset: alioquin de illa Siricius non taceret. Nec immerito ad annum 585 retulerimus litteras illas, quibus Siricius Anyσιο, quæ in Illyrici ecclesiis gererentur, cognoscenda commiserat. Illæ vero has secundas misit, cum utrum acceptæ essent primæ, necdum rescire potuisset. Ex quo consequens est, ut istæ secundæ saltem ad annum 586 pertineant; ac dudum illud, quod inter utrasque interjectum Siricius notat, non annorum, sed mensium aliquot intervallum designet; quia cupienti aliquid videtur longum quod præter expectationem differtur.

* 2 Febr. anni 585. Tres præbæ notæ mss., et Idus. Mox editi, *viris clarissimis consulibus*. Abest *viris clarissimis* ab antiquioribus mss. neque ista duo verba legit Dionysius Exiguus, ubi fidem facit sincerum ejus exemplar in regia bibliotheca asservatum. Postmodum in collectione ab Hadriano ad Carolum M. missa temere adjectum est *vv. cc. ante cons.*, quod et in aliis exinde translatum est. Ex omnibus autem collectionum speciebus nulla est, quæ notam illam consularem non exhibeat. Quocirca Tillamontio levis ac sublesta merito visa est conjectura Papebrocii, qui hæc nota motus non satis puram ac sinceram esse suspicatur reliquam epistolam. Præcipua quidem ratio, quæ ille movebatur, renatis vobiscibus *viris clarissimis*, sublata est. Sed et si adhuc movetur, quod Arcadio appellato, epitheton *augusti* sileatur, quiescet dubio procul, cum in Prosperi Marcellini chronicis eundem annum pariter *Arcadio et Bauone consulibus*, sine *augusti* adjuncto, consiguari observavit. Neque hinc moveri magis debuit vir eruditus, quod Siricii decessoribus inusitatum hæcenus fuerit litteras suas consulari nota consignare; maxime cum hunc usum postea Innocentio ceterisque successoribus ejus familiarem fuisse constet.

† Quæ uncinis inclusa sunt ad legem pertinent Arcadii a Jac. Sirmondi append. Cod Theod. p. 5, vulgatam, ejusque exordium conficiunt.

* Hæc domini Petiti Rupellensis ecclesie eleemo-

episcopum, qui nos præcessit ad Dominum, hujusmodi litteras dederamus, ut nulla licentia esset sine consensu tuo in Illyrico episcopos ordinare a præsumere: quæ utrumquæ te pervenerint, scire non potui. Multa enim gesta sunt illic per contentionem ab episcopis in ordinationibus faciendis, quod tua melius charitas novit. Et ideo sollicite agere te oportet, ne, ut factum est, certatim in una ecclesia dum ordinare præsumunt indignos, veluti tres b episcopos fecisse videantur. Ad omnem enim hujusmodi audaciam comprimendam vigilare debet instantia tua, Spiritu in te sancto fervente: ut vel ipse, si potes, vel quos judicaveris episcopos idoneos cum litteris dirigas dato consensu, qui possit in ejus locum qui defunctus vel depositus fuerit, catholicum episcopum, et vita et moribus probatum, secundum Nicæne synodi statuta, vel ecclesiæ Romanæ c clericum de clero meritum ordinare.

MONITUM IN EPISTOLAM SEQUEMTEM.

I. *Epistola sequens Siricio ab aliis adjudicata, ab aliis abjudicata, quibusdam dubia.* — Longum esset varias eruditum de hac epistola sententias, et argumenta quibus suam quisque fuerit, referre. Sed et de his prorsus tacere mihi non licet. Blondellus in Pseudo-Isidoro pag. 550, quædam de illius veritate dubitandi semina primus, quod sciam, jecit. Fatetur quidem Ferrandum diaconum in Breviatione canonum art. 6, 130, 158 et 174 epistolæ hujus meminisse, eumque, utpote qui ad annum Domini 517 vixerit, idoneum esse ad conciliandam illi auctoritatem: duo tamen adversus eam opponit, primum, quod nulla ejus existit in veteri Romanæ ecclesiæ codice memoria; alterum, quod tota prope modum ad verbum decripta sit in epistola Innocentii ad Victricium: tunc hæc lectorum iudicio permittit. Papebrocius consularum notam additam censet. Pascuasius Quesnellus dissertatione 15, in Leonis opera pluribus contendit, et hæc epistolam, et conciliū Africanum in quo dicitur lecta, merum e se impostoris figmentum. Scripti utriusque veritatem Emanuel a Schelstrate eccles. Afric. dissert. 5, cap. 12, defendit. Sebastianus le Nain Tillem. tom. X, p. 793, ubi ea quæ ipsum moveant proposuit, pro insita sibi modestia, eruditorum iudicio cuncta permittit, male Baluzii exemplo in suspensio ea relinquere, quam quidquam temere definire. Postmodum tamen Steph. Baluzius, ad calcem editionis lib. de Concord. sacral. et imp. anno 1704 recenset, pag. 1359, adjecta singulari adversus Quesnellum dissertatione de concilio Teleptensi, se hæc in re minime dubium aut incertum ostendit, sed epistolæ nostræ veritatem acriter tuetur.

II. *Asseritur Ferrandi auctoritate.* — In hac dissertatione primum conjicitur, quibus Quesnellus Ferrandi opusculum interpolationis suspensum haberi vult, confutatis, affirmare non dubitat, et vix ullam esse veterum Scriptorum lucubrationem adeo sanam,

A adeo integram, et in quam minus grassatæ sint manus non dicam impostorum, sed imperitorum librorum, et adenque et puram esse ab his maculis quibus illam aspergere conatus est Quesnellus. Tum bis addit, etiam si quædam in ea Ferrandi collectione menda, quædam obscura certo probarentur, minime inde consequi, ut quoties occurrit epistolæ Siricii mentio, illinc protinus expungenda esset; alioqui de auctoritate omnium ferme veterum Scriptorum actum iri, si semel licentia ista invalescat. Subinde vero Quesnellum indiligentiam in eo maxime arguit, quod sub finem cap. 1, de Chiffletio ait, et Codicem Trecentem commemorat, qui Zellensem synodum appellat eandem, quam alii Telensem: sed unicus est adversus innumeros. Non enim præter Trecentem, innumera sunt Breviationis Ferrandi exemplaria, sed unicum Corbeiense. Hujus autem codicis ætas, siquidem mille ac centum annos superat, edito Ferrandi operi non mediocrem præstat auctoritatem. Cum igitur, Quesnelo ipso cap. 2, n. 1, fatente, et de Telensi seu Zellensi concilio epistolæ quæ ei annexa sinceritate secure pronuntiari posset, si de ipsius Breviationis integritate constaret; et conciliū illud et epistolam in eo lectam sinceram esse merito pronuntiat Baluzius, ubi Ferrandi Breviationem ab omni depravationis suspitione vindicavit.

III. *Teleptensis in concilio fuisse recitatam.* — Alterum Quesnelli adversus epistolæ hujus veritatem argumentum reperitur ex concilio, cui illa annexa est, nomine. Constat enim, inquit cap. 3, et ubique *Teleense* scribi, nec librariorum errore ita scriptum. Liqueo parro unicum esse Telensem civitatem, quæ in præconsulari jacet provincia: Donatianum autem, Teleptensem in Bizacena episcopum, synodum in præconsulari habuisse, somnium est impostoris, cui nec disciplina ecclesiastica: nec Africanarum regionum notitiæ satis adfuit, ut scite fraudem texeret. Hic mirari satis nequitium quantum cuique imponat præconcepitæ vis opinionis. Ut enim mittamus veterem codicem Vaticanum, in quo prædictum conciliū *Thelesense*, duos Regios, quorum in uno *Telense*, in altero *Telinense* nuncupatur; in ipso Thuano, nunc Coltherino not. 932 quem Quesnellus penes se habuit, quem ne passim in suo Codice laudat, legerat est in generali indice cap. 62: *Constitutum Teleptensis concilii, id est in Africa, juxta decretalem Siricii papæ; ac deinde in ipsius fronte concilii, Incipit concilium Teleptense super Tractatoria sancti Cyrilli papæ urbis Romæ per Africam... congregato concilio in ecclesia Apostolorum plebis Teleptensis.* Virum oculatum quo pacto fugere potuit trina illa *Teleptensis* vocabuli repetitio? an ista loca epusulare amisit? Si autem vel codicem, qui penes ipsum erat, legere neglexit; quæ fides habenda pronuntiant, et constat ubique Telense scribi, nec librariorum errore ita scriptum? Præterea in altero ms. Coltherino not. 3368 duplex habetur ejusdem concilii exemplum: et in primo quidem *Telense*, in altero autem *Telense* nuncupatur, addito ad calcem, *Expliciuat canones Thelesens.* Donatianus vero in primo exempli *Teleptensis*, et in altero *Telensis* civitatis episcopus appellatur. Cum igitur Donatianum Teleptensis seu Teleptensis ecclesiæ episco-

a Idem Thessalonicensis antistitis privilegium ita confirmant Coelestinus I epist. 2, et Xystus III epist. 8, ut Xystus metropolitani, ep. consulto, provinciæ quæ episcopos ordinandi jus serret. De hoc autem jure infra derogat Siricius, cum Anysio injungit, ut episcopos vel ipse, vel per quos velit antistitis ordinet.

b Ad id quod anno 362 in Antiochenâ Ecclesiâ factum est, videtur Siricius alludere. Cum enim ibi duo jam essent episcopi, Euzoius scilicet ac Meletius, tertius a Lucifero Calaritano imprudenter ingitutus est Paulinus. Subinde etiam Meletio ac Pau-

lino ab Appollinariis adjectus est Vitalis. Hujus autem ecclesiæ ideo probabiliter ponit exemplum, quia cum Meletio Flavianus et Evagrius Paulino non ita pridem subrogati fuissent, recruduerant discordia, et, ut Ambrosius epist. 56, n. 1, loquitur, *gravis toto orbe stabat discordia.*

c Ista exceptio regulam firmat generalem, quæ episcopum a clero propriæ ecclesiæ, cui ordinandus est, assumendum esse præcipit; simul et Romanæ ecclesiæ in Illyrici provincias quoddam speciale jus designat.